

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาหลักสูตรรายวิชาศาสตร์และศิลป์ในการสร้างความสุข ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ผู้เขียน นายสมบัติ สกมลพรรณ

ปริญญา ศีรษะศาสตรดุษฎีบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

คณะกรรมการที่ปรึกษา อาจารย์ ดร.อัญชลี ตนานนท์ อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
รองศาสตราจารย์ ดร. เสริมศรี ไชยศรี อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม
รองศาสตราจารย์ ดร.บุบผา อนันต์สุชาติกุล อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาหลักสูตรรายวิชาศาสตร์และศิลป์ในการสร้างความสุข ตามแนวคิดจิตตปัญญาศึกษา สำหรับนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ และศึกษาผลของการใช้หลักสูตร โดยประเมินจากการสะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียนระหว่างการนำหลักสูตรไปใช้ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการในชั้นเรียน ความสุขของผู้เรียน ความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน และความคิดความรู้สึกอื่นของผู้เรียนหลังสิ้นสุดการใช้หลักสูตร การวิจัยแบ่งเป็น 3 ระยะ คือ 1) ระยะศึกษาความต้องการในการพัฒนาหลักสูตรและทบทวนวรรณกรรมเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 2) ระยะพัฒนาและตรวจสอบคุณภาพของหลักสูตรและนำเสนอขอเปิดกระบวนวิชาใหม่ และ 3) ระยะนำหลักสูตรไปใช้และประเมินผลการใช้ กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จากคณะวิทยาศาสตร์ คณะเกษตรศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะพยาบาลศาสตร์ จำนวน 51 คน ซึ่งสมัครใจลงทะเบียนเรียนรายวิชานี้ผ่านระบบเครือข่ายของสำนักทะเบียนและประมวลผล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วยหลักสูตรรายวิชาศาสตร์และศิลป์ในการสร้างความสุข ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น และเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการใช้หลักสูตร คือ แบบฟอร์มการเขียนสะท้อนการเรียนรู้ของผู้เรียน แบบประเมินความสุขของผู้เรียน แบบสอบถามความพึงพอใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน และ แบบประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนหลังสิ้นสุดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด 2 คำถาม วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าทีแบบไม่เป็นอิสระต่อกัน สำหรับข้อมูลเชิง

คุณภาพใช้การวิเคราะห์เนื้อหาโดยการจัดหมวดหมู่เนื้อหาทั้งหมด นำเสนอผลการวิเคราะห์โดยการบรรยายประกอบการใช้ตาราง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1. หลักสูตรรายวิชาศาสตร์และศิลป์ในการสร้างความสุข ที่พัฒนาขึ้นประกอบด้วยภาคทฤษฎี 2 หน่วยกิต และปฏิบัติการ 1 หน่วยกิต รายวิชานี้พัฒนาตาม 7 ขั้นตอนของทาบา และเป็นไปตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education : TQF:HEd) โดยได้รับการพิจารณาตามขั้นตอนของมหาวิทยาลัย และได้รับอนุมัติให้เปิดสอนเป็นรายวิชาศึกษาทั่วไปสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรี ทุกชั้นปี ของทุกคณะและสถาบันในสังกัดมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ตั้งแต่ภาคการศึกษาที่ 2 ปีการศึกษา 2555 โดยเปิดสอนทุกภาคการศึกษาปกติ เนื้อหาสาระหลักของรายวิชาประกอบด้วยเรื่อง ชีวิตมนุษย์กับการศึกษา จิตปัญญาศึกษาและความสุข จัดกระบวนการเรียนรู้ทั้งในชั้นเรียน และแบบอีเลิคนิ่ง ผ่านระบบออนไลน์ของมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ร่วมกับการใช้เฟซบุ๊ก การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในชั้นเรียนใช้เทคนิคหลักของจิตปัญญาศึกษา 5 เทคนิค 8 คาบ และใช้ระบบออนไลน์ 7 คาบ และมีการฝึกปฏิบัติที่เน้นการสงบนิ่งอยู่กับตนเอง นอกสถานที่ คิดต่อกัน 2 วัน การวัดและประเมินผลของรายวิชานี้ผู้วิจัยเน้นการประเมินตามสภาพจริง ประเมินจากการปฏิบัติ รวมทั้งให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการประเมินตนเองและประเมินเพื่อนในกลุ่มเดียวกัน

2. ผลการใช้หลักสูตร พบว่า

2.1 ระหว่างการนำหลักสูตรไปใช้พบว่า กลุ่มตัวอย่างสามารถเรียนรู้เนื้อหาสาระหลักของรายวิชาผ่านกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยเทคนิคจิตปัญญาศึกษาทั้ง 5 เทคนิคได้ดี คือการสงบนิ่งอยู่กับตัวเอง การฟังอย่างลึกซึ้ง การน้อมสู่ใจอย่างใคร่ครวญ สนทนาสนทนา และการสะท้อนการเรียนรู้ กลุ่มตัวอย่างซึ่งแบ่งเป็น 5 กลุ่มย่อยสามารถเขียนและนำเสนอ โครงการพัฒนาความสุขในสัปดาห์สุดท้ายของการเรียน โดยใช้ความรู้และประสบการณ์จากการเรียนทั้งหมดได้ในระดับดีถึงดีมากและยังพบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีผลสัมฤทธิ์ในการเรียนอยู่ในระดับดีถึงดีมากเช่นกัน

2.2 หลังการใช้หลักสูตรพบว่าพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความสุขเฉลี่ยโดยรวมก่อนและหลังการใช้หลักสูตรไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่เมื่อพิจารณาคะแนนความสุขเฉลี่ยรายข้อแล้วพบว่า มีจำนวน 18 ข้อที่คะแนนหลังการใช้หลักสูตรสูงกว่าก่อนการใช้หลักสูตร นอกจากนั้นแล้วข้อมูลเชิงคุณภาพจากแบบประเมินการเรียนรู้ของ

กลุ่มตัวอย่างหลังการใช้หลักสูตรพบว่าหลักสูตรรายวิชานี้มีเนื้อหาที่เหมาะสม เรียนแล้วไม่เครียด ให้ความรู้และประสบการณ์ที่สามารถนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน และเรียนแล้วมีความสุข และกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนความพึงพอใจในการเรียนรู้เฉลี่ยโดยรวมอยู่ในระดับสูง สำหรับรายด้านมีตั้งแต่ระดับสูงถึงระดับสูงสุด โดยด้านการมีโอกาสก้าวหน้าและด้านสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนเรียน อยู่ในระดับสูงสุดทั้งสองด้าน นอกจากนี้กลุ่มตัวอย่างยังให้ความคิดเห็นเพิ่มเติมว่ามีความพึงพอใจในการเรียนรู้ รับรู้ถึงประโยชน์และคุณค่าของเนื้อหาสาระและกิจกรรมการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน และเสนอแนะว่าควรเปิดสอนต่อไปในทุกภาคการศึกษา

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Copyright © by Chiang Mai University
All rights reserved

Thesis Title Development of Science and Art for Happiness Creation Course Based on Contemplative Education for Bachelor Degree Students, Chiang Mai University

Author Mr.Sombat Skulphan

Degree Doctor of Philosophy (Curriculum and Instruction)

Advisory Committee

Lect. Dr. Anchalee Tananone	Advisor
Assoc. Prof. Dr. Sirmsree Chaisorn	Co-advisor
Assoc. Prof. Dr. Buppa Anansuchatkul	Co-advisor

ABSTRACT

The objectives of this research were to develop the Science and Art for Happiness Creation Course, based on contemplative education for bachelor degree students, Chiang Mai University, and to study the outcomes of course implementation including learning reflection of the learners while implementing the course through the process of classroom action research, learners' happiness, learning satisfaction, and other thought and feeling of the learners after course implemented. This research was divided into 3 phases: 1) reviewed context of problem and curriculum needed. 2) the course was developed, validated, tested, and proposed for official approval and 3) the course was implemented and the outcomes of this course were assessed. The subjects consisted of 51 students from 4 faculties, – sciences, agriculture, engineering, and nursing, Chiang Mai University. All subject voluntarily enrolled in this course via online registration of the Registration Office. Research instruments were Science and Art for Happiness Creation Course developed by the researcher, and four instruments for outcome assessments, namely learning reflection form, the students' happiness indicators, the students' learning satisfaction questionnaire, and learning evaluation form. Quantitative data were analyzed in terms of frequency, percentage, mean, standard deviation and

dependent t-test. Content analysis was used for qualitative data and all contents were grouped. The findings are as follows:

1. Science and Art for Happiness Creation Course developed consisted of totally 2 credit units for theory and 1 credit unit for practicum. Developing for this course based on Taba's 7 steps along Thai Qualifications Framework for Higher Education (TQF: HEd). This course was officially proposed and approved since second semester, 2012 academic year, and allowed to offer for enrolment as general education course in every regular semester. Core course content including human life related to education, contemplative education, and happiness. Learning activities were conducted both in class and E-learning via CMU online together with facebook. Five essential contemplative techniques were used for learning activities. Eight sessions of learning activities were conducted in classroom and seven sessions online. For practicum, the subjects attended a short meditation practice at learning camp for two days. As for measurement and evaluation the researcher focuses on authentic assessment to assess subjects' on-going performances and let the subjects participate in both self-evaluation and peer-evaluation processes.

2. Outcomes of course implementation showed:

2.1 While implementing the course, the subjects had good knowledge and understanding into essential course contents through learning activities of five contemplative techniques, namely meditation, deep listening, contemplation, dialogue, and learning reflection. The subjects were divided into five small groups and each group could successfully developed and presented the happiness developing projects based on their knowledge and experiences learned from this course at the high and excellent levels. Furthermore as for the overall learning achievement, the subjects earned the high and highest results as well.

2.2 After the course implementation the outcomes revealed that the subjects overall mean scores of happiness before and after course implementation

were not significantly different statistically, but when considering by item, mean scores of 18 items were higher than before. Furthermore, qualitative information from learning evaluation form revealed that course content was appropriate and provided them both knowledge and experiences for applying to daily life. Finally, the subjects were happy through the learning process, and they had high level of overall learning satisfaction while the levels of satisfaction in each domain were ranged from high to highest levels. Furthermore, the subjects had written additional comments that they were satisfied with the learning and had perceived the usefulness and values of the content and learning activities both in class and outside and suggested that the course should be offered for enrollment regularly.